

2011-02-15

Dnr:43-2010:1415

Skolbeslut för grundskola

efter tillsyn av Björknässkolan
i Nacka kommun

2011-02-15

Tillsyn i Björknässkolan

2011-02-15

1 (4)

Dnr:43-2010:1415

Rektor Leif Högström

Björknässkolan

Björknäs skolväg 15

132 44 Saltsjö-Boo§

Nacka kommun

131 81 Nacka

Info@nacka.se

Tillsyn i Björknässkolan

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1-9

Obligatorisk särskola

Gymnasiesärskola

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som Björknässkolan och Nacka kommun skickat in, de verksamhetsredogörelser de lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten.

Björknässkolan är till stora delar en välfungerande skola, men har områden som behöver utvecklas. Eleverna i grundskolan når, enligt rektorn, goda kunskapsresultat med ett meritvärde långt över riksgenomsnittet, vilket bekräftas av den nationella statistiken. Skolan arbetar medvetet för att förbättra resultaten. Enligt rektorns uppgift når en hög andel av elever målen för utbildningen och de som riskerar att inte nå målen identifieras på ett tidigt stadium. Det finns väl uppbyggda rutiner för att identifiera och ge stöd till de elever som är i behov av detta. För elever i behov av särskilt stöd utarbetas

Tillsyn i Björknässkolan

2011-02-15

2 (4)

Dnr:43-2010:1415

åtgärdsprogram och stödet ges i olika former utifrån elevens behov. Däremot uppfyller inte åtgärdsprogrammen författningskraven vilket måste åtgärdas. Skolinspektionen konstaterar att skolan trots vidtagna åtgärder inte ger alla elever möjligheter att nå lägsta målen att uppnå i samtliga ämnen och att det därför är av vikt att skolan fortsätter med sitt systematiska kvalitetsarbete med fokus på resultatutvecklingen för att få till stånd en förbättring.

Det systematiska kvalitetsarbetet bygger på olika typer av uppföljningar och utvärderingar som genomförs. Björknässkolan har en kvalitetsredovisning som innehåller redovisningar av skolans måloppfyllelse, bland annat innehåller den analyser av skolans resultat när det gäller elevernas kunskaper samt förslag till förbättringsåtgärder utifrån dessa analyser. Lärarna uppger att de i olika skeden är delaktiga i diskussioner omkring kvalitetsarbetet. Det sker regelbundna utvärderingar av skolans verksamhet. De slutsatser som finns i kvalitetsredovisningen används också som grund för det fortsatta pedagogiska utvecklingsarbetet. Särskolan och gymnasiesärskolan har egna kvalitetsredovisningar och ett kvalitetsarbete av samma modell som grundar sig på de förutsättningar som gäller för just de verksamhetsformerna. För grundskolan gäller dock att det i kvalitetsarbetet behöver läggas mera vikt vid att säkerställa att lärarnas bedömningar av elevernas kunskapsutveckling och betygsättning följer författningarnas krav.

Skolan har inlett ett arbete med att öka användandet av IT-lösningar för att underlätta elevernas lärande och en hög andel av skolans elever har en egen bärbar dator. Det pågår ett utvecklingsarbete för att utbilda personalen i det pedagogiska användandet av IT.

Rektorn behöver i sitt pedagogiska ledarskap i högre utsträckning fokusera på att se till att lärarna på Björknässkolans grundskola utformar och anpassar undervisningen utifrån elevernas behov och att de ges större möjlighet till inflytande över sitt lärande. Vidare bedöms att rektorn i större utsträckning behöver uppmuntra och skapa förutsättningar för samverkan mellan lärare för att eleverna ska ges möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Positivt är dock att både vad gäller tränings-skolan och gymnasiesärskolan bedöms såväl samverkan mellan lärare, anpassning och elevinflytande fungera väl.

I Björknässkolans träningsskola och gymnasiesärskola pågår ett aktivt arbete med att ge eleverna verktyg för att kunna ta ett större ansvar och ges möjlighet till inflytande. Som exempel används hjälpmedel som bilder, touchkontroller, talapparater, taktila bilder och dataprogram.

Tillsyn i Björknässkolan

2011-02-15

3 (4)

Dnr:43-2010:1415

Skolinspektionen har i tillsynen av Björknässkolans grundskola identifierat följande brister som ska åtgärdas:

- Trots vidtagna åtgärder ges alla elever inte förutsättningar att nå lägst målen för utbildningen (Lpo 94 2.2 Kunskaper).
- Rektorn tar inte tillräckligt ansvar för att den pedagogiska personalen samverkar så att eleverna ges möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.(Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Lpo 94, 2 Mål och riktlinjer).
- Betyg sätts inte alltid enligt de kriterier som läroplanen och kursplanerna anger (Lpo 94, 2.7 Bedömning och betyg, Kursplanerna (betygskriterier).
- Lärarna arbetar inte i tillräcklig utsträckning med att anpassa undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.
- Alla som arbetar i skolan har inte ett gemensamt förhållningssätt till betydelsen av elevernas möjlighet till ett aktivt inflytande över utbildningens utformning utifrån stigande ålder och mognad och stimulerar inte eleverna att ta ansvar för sina studier i tillräcklig utsträckning (4 kap. 2 § 1985 års skollag, Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande).
- Skolans åtgärdsprogram uppfyller inte författningarnas krav(5 kap. 1 § grundskoleförordningen).

Skolinspektionen har i tillsynen av Björknässkolans obligatoriska särskola (träningsskola) identifierat följande brist som ska åtgärdas:

- Den obligatoriska särskolans åtgärdsprogram uppfyller inte författningarnas krav (5 kap. 1 § särskoleförordningen).

Skolinspektionen har i tillsynen av Björknässkolans gymnasiesärskola identifierat följande brist som ska åtgärdas:

- Gymnasiesärskolans åtgärdsprogram uppfyller inte författningarnas krav (8 kap. 1 a § gymnasiesärskoleförordningen).

Bedömningarna redovisas i bilagorna 2-4.

Tillsyn i Björknässkolan

2011-02-15

4 (4)

Dnr:43-2010:1415

Rektor och Nacka kommun har ansvar för att Björknässkolans brister åtgärdas. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast tre månader från den dag beslutet för Nacka kommun meddelas. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet. Skolinspektionen förutsätter dock att rektorn och Nacka kommun snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära att få ta del av arbetet med att åtgärda bristerna.

I ärendets slutliga handläggning har utredaren Lena Rostock deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Bertil Karlhager

Enhetschef

Kristina Dhenstrand

Utredare

Bilagor:

Bilaga 1	Allmänt om tillsynen och beskrivning av skolan
Bilaga 2	Tillsynsprotokoll och bedömningar för Björknässkolans grundskola
Bilaga 3	Tillsynsprotokoll och bedömningar för Björknässkolans särskola (träningsskola)
Bilaga 4	Tillsynsprotokoll och bedömningar Björknässkolans gymnasie-särskola

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Nacka kommun under vintern 2010/11. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Björknässkolan den 11-12 november 2010.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Skolbeslutet kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen i ett beslut (slutligt beslut). Skolbesluten från samtliga skolor i kommunen fogas då till det beslutet som bilagor. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister senast tre månader efter att kommunbeslutet meddelades.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: **måluppfyllelse och resultat, pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö** samt **enskild elevs rätt**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning fram tills dess.

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. I Björknässkolan intervjuades rektorn, de tre biträdande rektorerna, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Beskrivning av skolan

Tabell 1. Antal elever på Björknässkolan

Björknässkolan	Antal elever
Förskoleklass	80
Grundskola	820
Särskola(träningskola)	15
Gymnasiesärskola	15

Källa: Skolans egna uppgifter vid tillsynsbesöket i november 2010

Björknässkolan i Nacka kommun är en skola med förskoleklass och årskurs 1–9 med cirka 900 elever. Vidare finns två kommunövergripande särskilda undervisningsgrupper i den s.k. Centrumskolan för årskurserna 6–9 och en särskild undervisningsgrupp för årskurserna 1–6, Björkbacken. Dessutom finns två grupper med elever mottagna i särskolan. De flesta av dessa är placerade i träningskolan inom den obligatoriska särskolan, några går dock i verksamhetsträning inom gymnasiesärskolan. Skolans elever och lärare är indelade i sju arbetslag. Klasserna har omkring 25 elever. I årskurs 7–9 väljer eleverna en av de åtta profiler som skolan erbjuder. Tiden till extra ämnesundervisning inom profilerna tas bl.a. från elevens val. Skolan leds av en rektor och tre biträdande rektorer med olika ansvarsområden. Rektorerna ansvarar även för Solfjäders förskola.

Vid Centrumskolan sker undervisning i två kommunövergripande särskilda undervisningsgrupper. Här går elever i behov av särskilt stöd. Eleverna kommer från hela Nacka kommun och i vissa fall från näraliggande kommuner. Många har en bakgrund präglad av inlärningssvårigheter och långa perioder av frånvaro. Samtliga elever har anpassad studiegång, som rektorn för Björknässkolan fattat beslut om. Nacka kommun har flera olika särskilda undervisningsgrupper med inriktning mot att möta elever med olika typer av inlärningssvårigheter. Verksamheten i dessa kommunövergripande särskilda undervisningsgrupper behandlas i den övergripande kommunrapporten varför inga särskilda bedömningar av Centrumskolan och Björkbacken görs i detta skolbeslut.

Tillsynsprotokoll för Björknässkolans grundskola

Rutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. Bedömningar och motiveringar för detta redovisas i det följande.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag

Lärarnas bedömning och utvärdering

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande

Tillit till elevens förmåga

Trygghet och studiero

Enskild elevs rätt

Bedömning (och betyg)

Undervisningstid och val

Särskilt stöd

Studie- och yrkesvägledning

Avgifter

Rektorns beslutsfattande

Bedömningar och motiveringar

Huvudområde: Måluppfyllelse och resultat

Bedömningsområde: Kunskaper

Bedömning:

Trots vidtagna åtgärder ges alla elever inte förutsättningar att nå lägst målen för utbildningen.

Författningsstöd:

Lpo 94 2.2 Kunskaper

Motivering:

Skolinspektionen har tagit del av Skolverkets nationella statistik, liksom skolans egen uppföljning av elevernas kunskapsutveckling. Statistiken visar att år 2009 nådde 93 procent av Björknässkolans elever i årskurs 9 målen för utbildningen och år 2010 strax under 90 procent, de kommunövergripande särskilda undervisningsgrupperna undantagna. Andelen elever med behörighet till gymnasieskolan uppgick år 2009 till 99 procent och 2010 till 97 procent. Det genomsnittliga meritvärdet uppgick år 2009 till 250 och år 2010, 239 poäng. Samtliga dessa värden överstiger motsvarande genomsnittliga värden för riket. Skolan uppvisar de senaste fyra åren en stigande andel elever som når målen i samtliga ämnen. Vidare råder det år 2010 god överensstämmelse mellan slutbetygen och betygen på de nationella proven i årskurs 9. Till Björknässkolan hör tre kommunövergripande särskilda undervisningsgrupper. Eleverna i dessa grupper uppnår kunskapsmålen i lägre utsträckning än övriga elever.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Fokus på skolans uppdrag

Bedömning:

Rektorn tar inte tillräckligt ansvar för att den pedagogiska personalen samverkar så att eleverna ges möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Författningsstöd:

Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Lpo 94, 2.2 Kunskaper, riktlinjer.

Motivering:

Skolan ska stimulera elevernas kunskapsutveckling genom att ge möjligheter att se samband mellan olika kunskaper. I Björknässkolan sker undervisningen i synnerhet för de senare årskurserna i stort sett ämnesvis. I stort sett ingen ämnesövergripande undervisning med mer varierade arbetsformer sker för dessa elever, vilket försvårar för eleverna att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Bedömning:

Betyg sätts inte alltid enligt de kriterier som läroplanen och kursplanerna anger.

Författningsstöd:

Lpo 94, 2.7 Bedömning och betyg Lpo 94, Kursplanerna (betygskriterier)

Motivering:

När betyg sätts efter det att ett ämne eller ämnesblock har avslutats, skall betyget bestämmas med hjälp av de mål som eleverna enligt kursplanerna skall ha uppnått i grundskolan, och de betygskriterier som har fastställts för ämnena och ämnesblocken. Vid intervjuer med elever och lärare framkommer att det förekommer att kriterier som elevens närvaro på lektionerna och uppförande spelar in vid betygssättning. Detta bekräftas delvis av vissa formuleringar i de skriftliga omdömen Skolinspektionen har tagit del av. Ett exempel på det är en bedömning av ett arbete i ett praktiskt/estetiskt ämne, där läraren anger att arbetet har tagit för lång tid att utföra och att detta påverkar bedömningen negativt.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö**Bedömningsområde: Fokus på lärande****Bedömning:**

Lärarna arbetar inte i tillräcklig utsträckning med att anpassa undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande

Författningsstöd:

Lpo 94, 1. Skolans värdegrund och uppdrag

Motivering:

Av läroplanen framgår att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. I tillsynen framgår av lektionsbesök och intervjuer att undervisningen överlag i liten grad är anpassad till elevernas olika behov. Individanpassningen avtar dessutom ju äldre eleverna blir. Framför allt bland de äldre eleverna pågick påfallande ofta undervisning som såg likadan ut för alla elever. Ett flertal elever uppgav också att de oftast förutsattes arbeta på samma sätt, i samma takt och med samma uppgifter. Undervisningen anpassas i några fall genom att klasser organiseras i grupper på olika sätt. Grupperna arbetade emellertid med samma uppgifter och på samma sätt.

Bedömning:

Alla som arbetar i skolan har inte ett gemensamt förhållningssätt till betydelsen av elevernas möjlighet till ett aktivt inflytande över utbildningens utformning utifrån stigande ålder och mognad och stimulerar inte eleverna att ta ansvar för sina studier i tillräcklig utsträckning.

Författningsstöd:

4 kap. 2 § 1985 års skollag, Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande.

Motivering:

Elever i Björknässkolans senare årskurser uppger att elevernas möjligheter att delta i planeringen av undervisningen skiljer sig åt mellan skolans lärare. Några lärare diskuterar kontinuerligt val av arbetssätt och undervisningens innehåll med eleverna och ger dem möjligheter att bidra med synpunkter och förslag, medan andra lärare företrädesvis utgår från sin egen planering alternativt följer den arbetsgång som anges i olika läromedel. Flertalet av de elever som Skolinspektionen talat med anger att det är lärarna som till största delen bestämmer undervisningens innehåll och utformning. För att eleverna, i enlighet med läroplanens intentioner, ska kunna ta ansvar för sin egen utbildning, krävs att skolan klargör vilka mål utbildningen har och ger möjligheter att ta eget ansvar. I samtal med elever framkommer att eleverna vid varje terminsstart ofta delges mål att uppnå för varje årskurs och betygskriterier i de årskurser där betyg sätts. Vidare framkommer att denna information varierar mellan olika lärare och ämnen. Enligt eleverna är också valet av arbetsformer begränsande vad gäller elevernas ansvarstagande. Dessa uppgifter bekräftas vid samtal med lärare och skolledning, med tillägget att medvetenhet finns om att detta är ett utvecklingsområde för skolan och att ett utvecklingsarbete pågår med dessa frågor.

Skolledningen har gjort ett försök att öka elevernas möjlighet till inflytande över sitt eget lärande genom att införa ett mentorssystem där varje elev i årskurserna 7-9 får tid med sin mentor/ansvarslärare varje vecka. Syftet är enligt skolans kvalitetsredovisning för 2009/10 att eleverna och mentorn ska träffas och diskutera elevens utveckling, uppföljning och planering. Enligt merparten av de elever Skolinspektionen talat med fun-

gerar dock systemet med mentorskap i många fall mindre bra och många av eleverna går inte ens på mentorstiden.

För det mer formaliserade elevinflytandet finns klassråd och elevråd på skolan.

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Skolans åtgärdsprogram uppfyller inte författningarnas krav.

Författningsstöd:

5 kap. 1 § grundskoleförordningen

Motivering:

De åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av innehåller ingen behovsanalys och inte heller alltid en beskrivning av vilka insatser skolan ska vidta för att behoven ska tillgodoses. De innehåller heller inte alltid en plan för när och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Tillsynsprotokoll för Björknässkolans obligatoriska särskola

Rutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. Bedömningar och motiveringar för detta redovisas i det följande.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper

☐

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag

☐

Lärarnas bedömning och utvärdering

☐

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

☐

Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande

☐

Tillit till elevens förmåga

☐

Trygghet och studiero

☐

Enskild elevs rätt

Bedömning (och betyg)

☐

Undervisningstid och val

☐

Särskilt stöd

☒

Studie- och yrkesvägledning

☐

Avgifter

☐

Rektorns beslutsfattande

☐

Bedömningar och motiveringar

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning

Den obligatoriska särskolans åtgärdsprogram uppfyller inte författningarnas krav.

Författningsstöd:

5 kap. 1 § särskoleförordningen

Motivering:

De åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av innehåller ingen behovsanalys och inte heller alltid en beskrivning av vilka insatser skolan ska vidta för att behoven ska tillgodoses. De innehåller heller inte alltid en plan för när och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Vad gäller elever mottagna i särskolan på Björknässkolan dokumenteras detta på annat sätt, vilket Skolinspektionen ser som positivt, men dokumentationen behöver förbättras så att den uppfyller författningskraven för åtgärdsprogram. Skolinspektionen ser vidare som positivt att det stöd som ges är individanpassat i mycket hög utsträckning och att stor hänsyn tas till varje elevs behov vid utformningen av all undervisning.

Tillsynsprotokoll för Björknässkolans gymnasiesärskola

Rutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. Bedömningar och motiveringar för detta redovisas i det följande.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper

☐

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag

☐

Lärarnas bedömning och utvärdering

☐

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

☐

Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande

☐

Tillit till elevens förmåga

☐

Trygghet och studiero

☐

Enskild elevs rätt

Bedömning (och betyg)

☐

Undervisningstid och val

☐

Särskilt stöd

☒

Studie- och yrkesvägledning

☐

Avgifter

☐

Rektorns beslutsfattande

☐

Bedömningar och motiveringar

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Gymnasiesärskolans åtgärdsprogram uppfyller inte författningarnas krav.

Författningsstöd:

8 kap 1a § gymnasiesärskoleförordningen.

Motivering:

De åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av innehåller ingen behovsanalys och inte heller alltid en beskrivning av vilka insatser skolan ska vidta för att behoven ska tillgodoses. De innehåller heller inte alltid en plan för när och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Vad gäller elever mottagna i gymnasiesärskolan på Björknässkolan dokumenteras detta på annat sätt, vilket Skolinspektionen ser som positivt, men dokumentationen behöver förbättras så att den uppfyller författningskraven för åtgärdsprogram. Skolinspektionen ser vidare som positivt att det stöd som ges är individanpassat i mycket hög utsträckning och att stor hänsyn tas till varje elevs behov vid utformningen av all undervisning.